

Kvinnor som dödar och allvarligt skadar

Karin Trägårdh
MD, Leg. Psykolog, specialist i klinisk/forensisk psykologi
Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Verksamhet Rättspsykiatri, Rågården, Göteborg

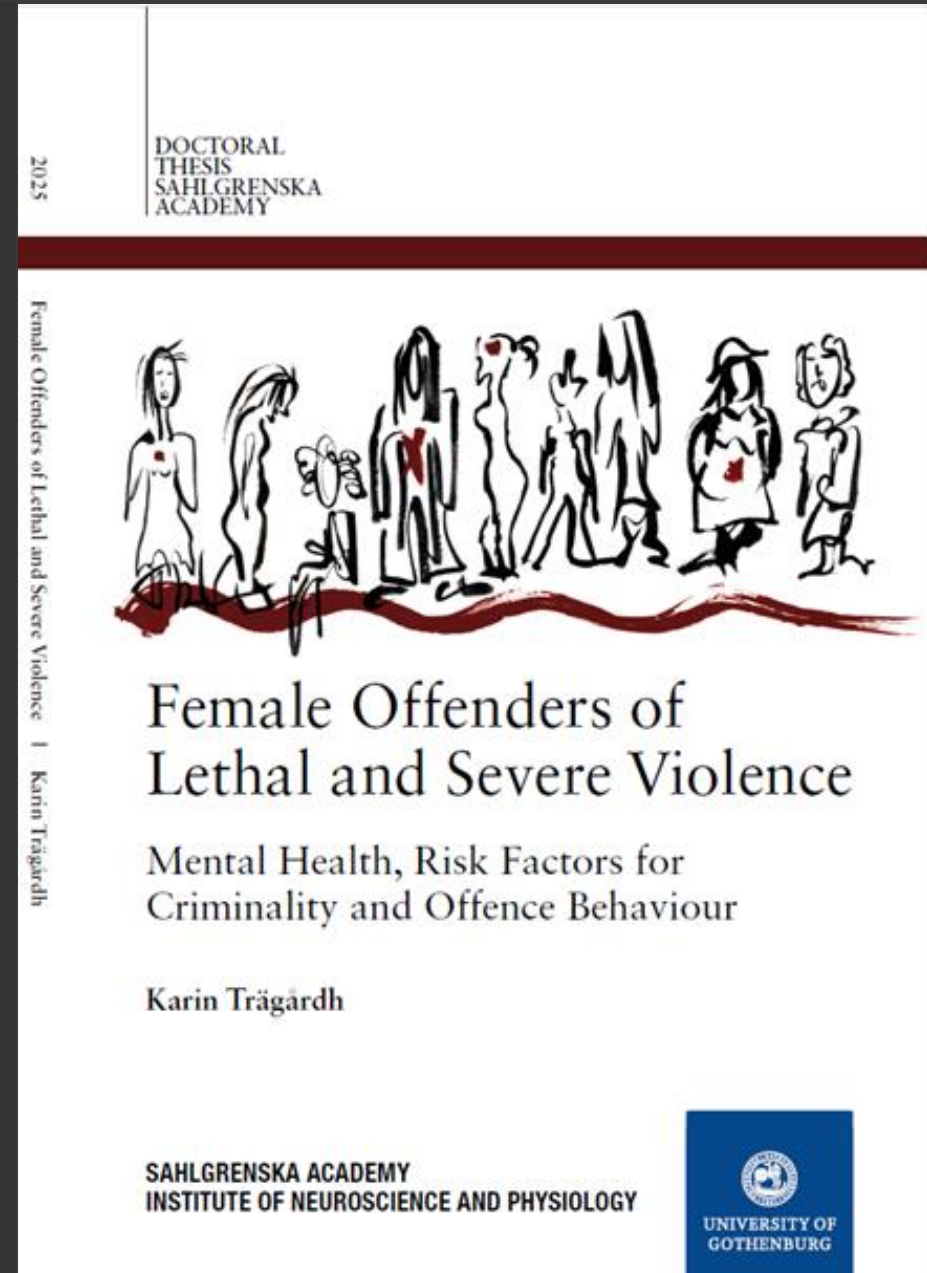


Kvinnliga förövare till dödligt och grovt våld

Psykisk hälsa, riskfaktorer för kriminalitet och brottsbeteende

Huvudhandledare: Thomas Nilsson, Professor
Bihandledare: Malin Hildebrand Karlén, Docent, och Peter Andiné, Professor

Göteborgs universitet, Sahlgrenska akademien, Institutet för neurovetenskap och fysiologi, Sektionen för psykiatri och neurokemi, Centrum för etik, juridik och mental hälsa (CELAM) Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Verksamhet Rättspsykiatri, Rågården, Göteborg





Klinisk forensisk miljö

Forskning

Majoritet men

Minoritet kvinnor



Varför denna forskning?

Dödligt våld med kvinnor som förövare

För varje förövare → minst ett offer +
närstående och samhället drabbade

Ökad kunskap → förebygga bara ett fall av
dödligt våld → värt det

Vad vet vi?

Forskning – Fokuserat på men

1/10

Forskning – Kvinnor

- Understuderat
- Små gruppstorlekar
- Fokuserat på subgrupper

Juridiskt ramverk – Sverige

Alla förövare (≥ 15 år) → Ansvariga (SFS, 1991:1129)

Allvarlig psykisk störning (APS) → Rättspsykiatrisk vård

APS = Juridiskt begrepp \approx

(eng. SMD = Severe mental disorder)

- Psykotiska syndrom
- Depression i kombination med suicidalt beteende
- Allvarliga utvecklingsrelaterade störningar
- Allvarliga personlighetssyndrom

Rättspsykiatrisk undersökning (RPU)

- Uppdrag av **domstol**
- **Forensiskt professionellt team** vid **Rättsmedicinalverket (RMV)**
- Omfattande och detaljerad information
- **APS vs. Ej APS**

(Gällande RPU, se Bennet et al., 2022; Pouls et al., 2022; För mer information om svensk lagstiftning, se Svennerlind et al., 2010)

Övergripande mål. Karaktärisera kvinnliga förövare till dödligt och grovt våld i termer av mental hälsa, riskfaktorer för våldsbrott, gärningsbeteende och offer-förövarrelation.

Frågor?
- Fyra studier

Studie I. Förekomsten av dödligt våld begånget av kvinnor och män från 1990 till 2010? Kännetecken/skillnader mellan kvinnliga och manliga förövare + de med barn- vs. vuxna offer?

Kohort I

Studie II. Karaktärisera kvinnliga förövare av dödligt och grovt våld + skillnader mellan APS och Ej-APS grupp – bakgrund/demografi, psykisk hälsa, substansbruk, brottslighet?

Studie III. Nivå av psykopati och instrumentellt kontra reaktivt våld (APS vs. Ej-APS grupp) - relationen mellan dessa och deras respektive samvariation med APS?

Kohort II

Studie IV. Relationen mellan mått på risk för våld och aggression i ett livstidsperspektiv och dödligt våld? Starkaste faktorer associerade med dödligt våld + Skillnader mellan APS och Ej-APS grupp?

Studie I

Kohort I
Dödligt våld
Sverige
1990-2010

Kvinnliga förövare

... med vuxna offer

... med barnoffer

Manliga förövare

... med vuxna offer

... med barnoffer

Studie II
Studie III
Studie IV

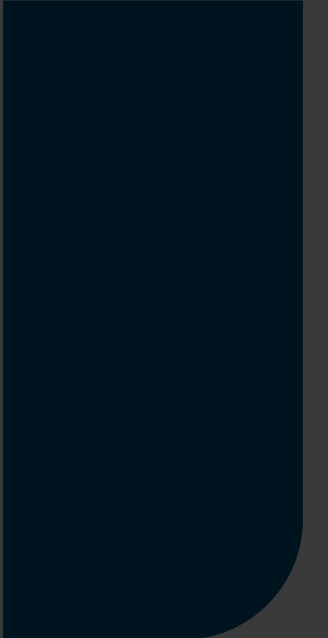
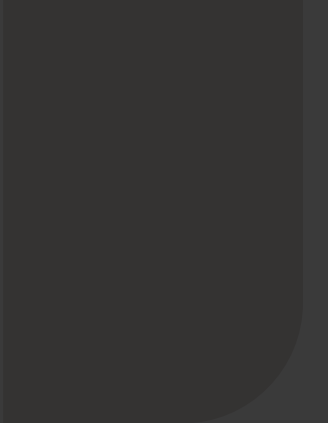
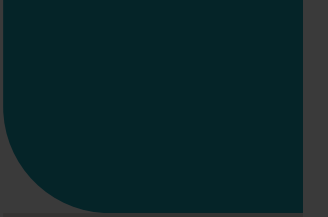
Kohort II
Kvinnor
Försök till dödligt våld
RPU - Sverige
2000-2014

APS

Ej-APS

All data analyserad + rapporterad – gruppnivå

Hur?



Metod – Studie I (Kohort I)

Dataset: Alla fall av **dödligt våld i Sverige – 1990 to 2010 – inkl.**

- Mord
- Dråp
- Misshandel i kombination med vållande av annans död
- Barnadråp

→ $N = 1570$



→ Tidstrender dödligt våld – kvinnliga vs. manliga förövare

→ Likheter och skillnader mellan dem med barn kontra vs. offer

Metod – Studierna II-IV (Kohort II)

Dataset: Alla RPUer (inkl. testmaterial + domar) 2000 till

2014 i Sverige – kvinnor åtalade för

- Mord + Försök till mord
- Dråp + Försök till dråp
- Vållande av annans död, med eller utan misshandel
- Barnadråp
- Stämpling/Anstiftan till mord/dråp

→ $N = 175$

→ **Karaktärisera alla kvinnliga förövare + "APS grupp" vs. "Ej-APS grupp"**

Forskningsprotokoll

- Bakgrund/demografi
- Mental hälsa
- Substansbruk/missbruk
- Brott

+ Standardiserade instrument

- Vid RPUn, alt. genomförda retrospektivt

Data insamling + kodning av forensiska kliniska psykologer

Innehåll	
FÖRDNINGSPROTOKOLL	1
KÄRTLAGGNING AV INDIVIDKARAKTERISTIKA, PSYKISK OHÄLSA, BROTTSBETEENDE, OFFERRELATION OCH SITUATIONSFAKTORER HOS KVINNLIGA FÖRÖVARE AV GROV VALDSBROTTSLICHT SOM GENOMGÅTT EN RÄTTSPSYKIATRISK UNDERSÖKNING	2
A PSYKOSOCIAL BAKGRUND	2
A1 Allmän (vid tiden för brottet)	2
A1.1 Förelidatman Expeditionstiden, RPU	2
A1.2 Civilstånd social situation	2
A1.3 Bostadens yttre utseende	2
A1.4 Geografiskt utseende	3
A1.5 Uppförandekänslan	4
A1.6 Stabilitet i uppdrag	5
A1.7 Skolnivå i vuxna ålder	8
A2 Skolgång och yrkesutbildning (vid tiden för brottet)	11
A2.1 Skolgång	11
A2.2 Utbildningsnivå	11
A2.3 Arbetsverksamhet	11
A2.4 Yrkesutbildning/utbildning	12
A3 Tidigare psykologisk/psykiatrisk kontakt (innan aktuellt RPU)	13
A3.1 Tidigare utredning	13
A3.2 Tidigare utredning	14
A3.3 Tidigare bedömning/diagnoser	15
A4 Eventuella missbrukshälsa, omfattning och konsekvenser (vid tiden för brottet)	16
A5 Identifikation tidigare kontakt (innan aktuellt brott)	19
A6 Psykologiska/psykiatriska variabler vid aktuellt RPU	23
A6.1 Utredning bedömning	23
A6.2 Strukturerad skattning (LHA)	25
A7 Juridiska variabler vid aktuellt RPU	26
A7.1 Bedömning	26
A7.2 Strukturerad skattning (HCR-20, PCL-R, LSI-R)	26
A7.3 Öm och självskattning (aktuellt brott)	27
B BROTTSBETEENDE AKTUELLT BROTT	28
B1 Allmän typ av brott	28
B2 Beteende och brottens förhållande till gärningsmannen	29
B3 Aspekter kring själva gärningens förhållande	30
B4 Karakterisering av gärningsmannen	31
B5 Gärningspersonen beträffande efter brottet	35
C OFFERRELATION AKTUELLT BROTT	38
C1 Karakterisering av offer	38
D VIOLENT INCIDENT COORDINATE SHEET – AKTUELLT BROTT	41

Vad fann jag?

Resultat – Studie I (Kohort I)



International Journal of Forensic Mental Health

Routledge
Taylor & Francis Group

ISSN: 1499-9013 (Print) 1932-9903 (Online) Journal homepage: <http://www.tandfonline.com/loi/ufmh20>

A Time Trend Study of Swedish Male and Female Homicide Offenders from 1990 to 2010

Karin Trägårdh, Thomas Nilsson, Sven Granath & Joakim Sturup

To cite this article: Karin Trägårdh, Thomas Nilsson, Sven Granath & Joakim Sturup (2016): A Time Trend Study of Swedish Male and Female Homicide Offenders from 1990 to 2010, International Journal of Forensic Mental Health, DOI: [10.1080/14999013.2016.1152615](https://doi.org/10.1080/14999013.2016.1152615)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/14999013.2016.1152615>

 Published online: 30 Mar 2016.

Incidens dödligt våld för kvinnliga (N = 150) och manliga (N = 1420) förövare → **minskat**

Signifikanta skillnader mellan kvinnliga (N = 114) och manliga (N = 1349) förövare med **vuxna offer**.

Kvinnliga förövare

- + Män och intima partners som offer
- + Offer påverkad av substans vid brottet
- + Skarpt våld
- + Erfarenhet av våld i relation till offret
- Homicid-suicid vid index-brottet

Skillnader inte lika framträdande mellan kvinnliga (N = 36) och manliga (N = 71) förövare med **barnoffer** (endast: - tidigare registrerad kriminalitet; + kvävning vid brottet)

Resultat – Studie II (Kohort II)

frontiers | Frontiers in Psychiatry

TYPE Original Research
PUBLISHED 06 April 2023
DOI 10.3389/fpsyt.2023.1143936

Check for updates

OPEN ACCESS

EDITED BY
Yasin Hasan Balcioglu,
Bakirkoy Prof Mazhar Osman Training and
Research Hospital for Psychiatry,
Neurology, and Neurosurgery,
Turkiye

REVIEWED BY
Howard Ryland,
University of Oxford,
United Kingdom
Valerie Murphy,
Health Service Executive,
Ireland

*CORRESPONDENCE
Karin Trägårdh
✉ karin.tragardh@neuro.gu.se

Lethal and severe violence: Characterizing Swedish female offenders with and without a severe mental disorder

Karin Trägårdh^{1,2*}, Malin Hildebrand Karlén^{2,3,4}, Peter Andiné^{1,2,3}
and Thomas Nilsson^{1,2,3}

¹Forensic Psychiatric Clinic, Sahlgrenska University Hospital, Gothenburg, Sweden, ²Centre for Ethics, Law and Mental Health, Institute of Neuroscience and Physiology, Sahlgrenska Academy, University of Gothenburg, Gothenburg, Sweden, ³Department of Forensic Psychiatry, National Board of Forensic Medicine, Gothenburg, Sweden, ⁴Department of Psychology, University of Gothenburg, Gothenburg, Sweden

Alla kvinnliga förövare, N = 175:

- + Arbetslöshet/sjukskrivning
- + Tidigare utsatt/viktimisering i intim partnerrelation
- + Tidigare suicidförsök
- + Tidigare mental ohälsa

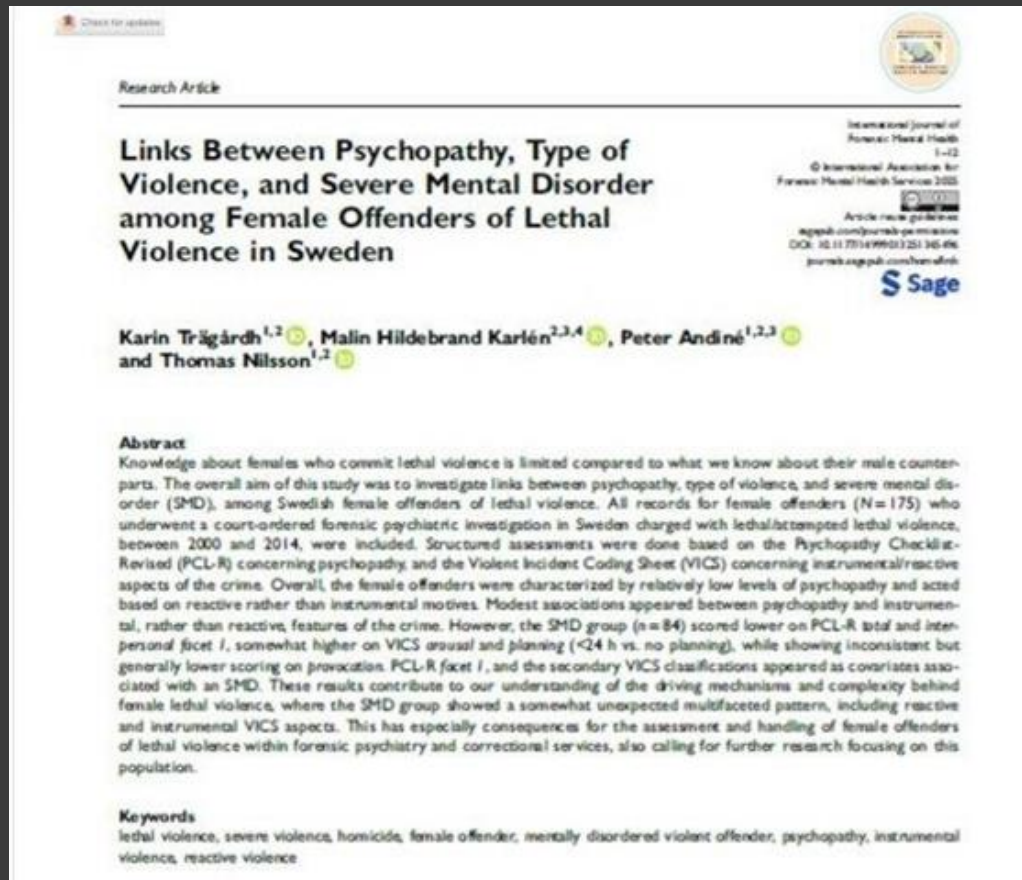
APS grupp, N = 84 (48%):

- + Barn, vänner/bekanta, eller främlingar, samt kvinnor, som offer
- + Försök till "homicid-suicid" (index-brott)
- + Psykotiska syndrom

Ej-APS grupp, N = 91 (52%):

- + Förövare utsatt/viktimisering av offret
- + Manlig intim partner (alt. ex. partner) som offer
- + Dödligt våld (index-brott)
- + Påverkan av substans (index-brott; förövare + offer)
- + Tidigare kriminalitet
- + Substansbruks-, ångest- och personlighetssyndrom

Resultat – Studie III (Kohort II)



Nivå av psykopati

Hare Psychopathy Checklist-Revised (PCL-R; Hare, 2003)

Alla kvinnliga förövare

- Låga nivåer generellt

APS grupp

- Lägre nivåer

Instrumentell vs. reaktive aggression/våld

Violent Incident Coding Sheet (VICS; Cornell, 1996; Cornell et al., 1996)

Alla kvinnliga förövare

- + *Reaktivt* (mer arousal, provokation, mindre målorientering, planering)

APS grupp

- + Viss planering (<24 h) innan index-brott
- + Högre nivå av arousal

Ej-APS grupp

- + Upplevd provokation

Resultat – Studie III (Kohort II)

Faktor 1: Interpersonell + Affektiv	Faktor 2: Livsstil + Antisocial
Fasett 1: Interpersonell 1. Ytlig charm, talför 2. Grandios självuppfattning 4. Patologisk lögnaktighet 5. Manipulativ	Fasett 3: Livsstil 3. Stort behov av stimulans/Lätt uttråkad 9. Parasitisk livsstil 13. Avsaknad av realistiska mål inför framtiden 14. Impulsivitet 15. Oansvarighet
Fasett 2: Affektiv 6. Avsaknad av skuld/ånger 7. Saknar emotionellt djup 8. Avsaknad av empati 16. Oförmåga att ta ansvar för egna handlingar	Fasett 4: Antisocial 10. Dålig självkontroll 12. Tidiga beteendeproblem 18. Ungdomsbrottslighet 19. Indragning av villkorlig frigivning 20. Kriminell mångsidighet
<i>Items som inte är kopplade till någon faktor</i> 11. Promiskuöst sexuellt beteende 17. Många korta äktenskaps-/samborelationer	

Instrumentellt (proaktivt) aggression/våld

Handlingar för att uppnå *mål* (exv. *makt, pengar, sex*) utöver själva våldet, inkluderar ofta *planering*

Reaktivt (fientligt, affektivt eller impulsivt) aggression/våld

Uppleva sig utsatt för hot och *provokation*, och handlingar drivna av hög *arousal*, t. ex., hämnd och självförsvar

- + **Positiva associationer** mellan psykopati (PCL-R *fasetter 1 + 2*) och instrumentellt våld (*planering, målorientering*)
- **Negative associationer** mellan psykopati (PCL-R *fasetter 1 + 2*) och reaktivt våld (*provokation, arousal*)

- Lägre poäng på PCL-R *fasett 1*
- + Mer VICS *planering*
- Mindre VICS *provokation*



→ Samvariation med APS

Resultat – Studie IV (Kohort II)

Lägre risk/aggressionsmått

(HCR-20 *historisk, klinisk*; LSI-R *total, ekonomi, fritid/rekreation, emotionell/personlig*; LHA (*total, aggression, själv-destruktiv aggression*))

Relaterat till Dödligt våld

(I den multivariabla analysen, kvarstod bara LSI-R *fritid/rekreation, emotionell/personlig*)

APS grupp

- + HCR-20 *total* poäng + *klinisk* subskala
- + LSI-R *emotionell/personlig* subskala
- LSI-R subskala *kriminell historia, alkohol/drog problem, attityder/orientering*
- LHA *antisocial* subskala

Measures of Risk for Violence and of Aggression in a Life History Perspective Linked to Lethal Violence Among Swedish Female Offenders

Karin Trägårdh^{1,2*}, Malin Hildebrand Karlén^{2,3,4}, Peter Andiné^{1,2,3}, and Thomas Nilsson^{1,2}

¹Department of Forensic Psychiatry, Sahlgrenska University Hospital, Region Västra Götaland, Gothenburg, Sweden

²Centre for Ethics, Law and Mental Health, Department of Psychiatry and Neurochemistry, Institute of Neuroscience and Physiology, Sahlgrenska Academy, University of Gothenburg, Gothenburg, Sweden

³Department of Forensic Psychiatry, National Board of Forensic Medicine, Gothenburg, Sweden

⁴Department of Psychology, University of Gothenburg, Gothenburg, Sweden

Risk för våld – Historical-Clinical-Risk Management v2 (HCR-20; Webster, 1997)

Kriminogena risker/behov – Level of Service Inventory-Revised (LSI-R; Andrews & Bonta, 1995)

Aggression/våld under livet– Life History of Aggression (LHA; Coccaro et al., 1997)

Konklusioner

Fynd i linje med annan forskning

~ 1/10

(UNODC, 2023; Brå, 2024)

Dödligt och grovt våld av kvinnliga förövare förekommer ofta

- inom nära relationer
- i hemmet

(Allen et al., 2020; Avdija et al., 2021; Brå, 2008, 2012, 2017, 2020; Eriksson et al., 2021; Yourstone et al., 2008)

Kvinnliga förövare uppvisar ofta

- psykisk ohälsa, inkluderat suicidal tendenser
- adverse/ogynnsamma erfarenheter

(Evans et al., 2013; Pflugradt et al., 2018; Putkonen et al., 2011; Raymond et al., 2021; Yourstone et al., 2008)

- låga nivåer av psykopati

(Carabellese et al., 2020; Coid et al., 2009; de Vogel & Lancel, 2016; Klein Tuente et al., 2014; Pinheiro et al., 2020; Nicholls et al., 2005)

Våldet karaktäriseras huvudsakligen av

- reaktiv snarare än instrumentell aggression

(Fridel & Zimmerman, 2022; Mosechkin, 2023; Vatnar et al., 2018)

Fynd som utvidgar forskningsfältet

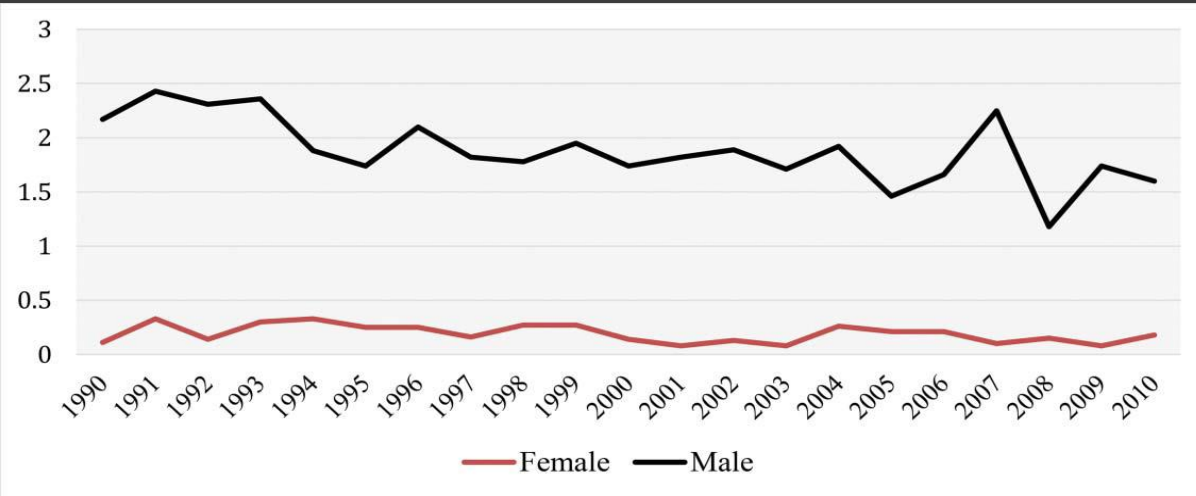
Instrumentellt vs. reaktivt våld

= komplext mönster + ingen enkel dikotomi

Högre nivåer av risk och aggression \leftrightarrow Försök till dödligt våld
(vs. Dödligt våld)

→ Mer unika fynd inte tidigare studerat på detta sätt avseende kvinnliga förövare till dödligt och grovt våld

Fynd mer komplicerade att relatera till annan forskning



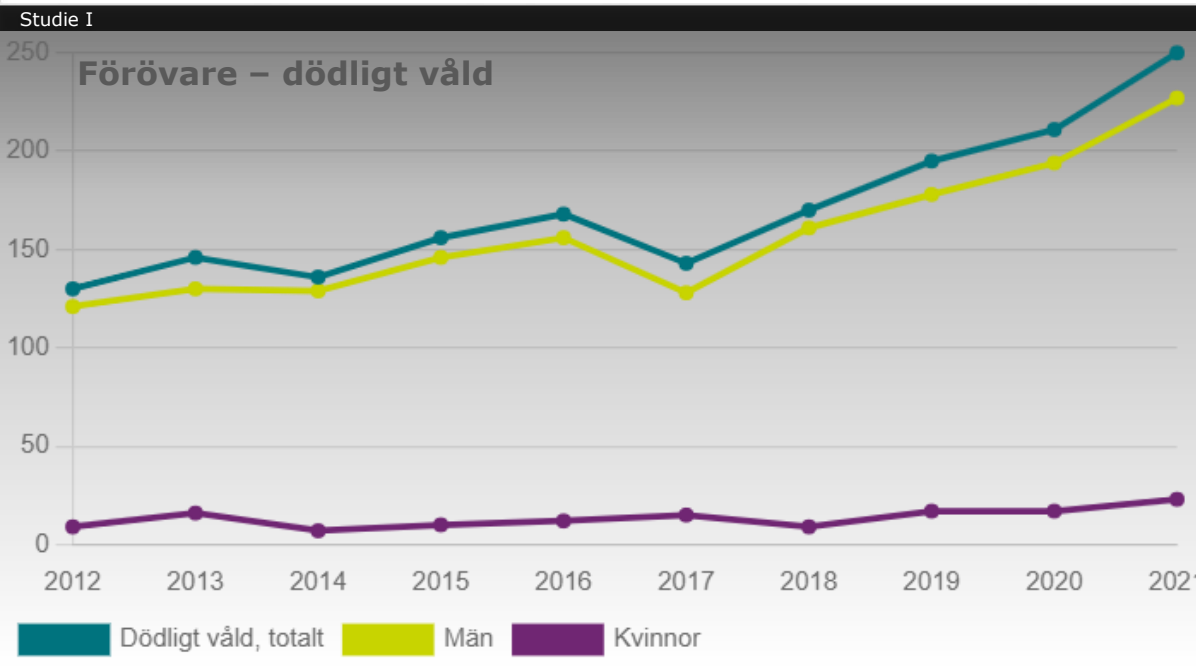
Tidsberoende data – svårt att generalisera

Tidstrender – Studie I – åren har gått

- Incidens av dödligt våld/100,000 invånare
- Minskning av incidens

Senare år, ex., Brå

- Antal fall av dödligt våld/år
- Kvinnliga förövare – mer stabilt antal
- Manliga förövare – ökning (kriminell kontext)



Riskmönster – svårt att identifiera

- Forskning gällande riskinstrument baserats på män
- Komplementära könsanpassad risk hantering

(de Vogel & Nicholls, 2016; Salisbury et al., 2009), e.g., Female Additional Manual (de Vogel et al., 2014)

→Fortsatt forskning behövs

Vad innebär detta?

Komplexa behov hos individer med multipla problem

- Exv., svårigheter relaterade till relationer, ogynnsamma erfarenheter/trauma, psykisk ohälsa, substansbruk...

Inkluderande tillvägagångssätt

- Exv., användning av både könsneutrala och könsanpassade interventioner

Fynd relevanta för ett flertal kontexter

- Exv., forensiska miljöer, sociala and vårdande institutioner, hela samhället

STORT TACK!

karin.tragardh@vgregion.se

_karin.tragardh@neuro.gu.se

